

BÀI DỰ THI CUỘC THI
TÌM HIỂU GIÁ TRỊ VĂN HÓA – LỊCH SỬ ĐỒNG NAI 2012

Họ và tên: Nguyễn Thúy Vy

Ngày sinh: 08/06/1996

Giới tính: Nữ

Nơi học tập: Lớp 11A2 trường THPT chuyên Lương Thế Vinh

Địa chỉ thường trú: phòng F4, kí túc xá trường chuyên Lương Thế Vinh

Số điện thoại: 0163 309 3364

Email: huongduong8389@yahoo.com.vn

BÀI LÀM

Tôi sinh ra và lớn lên ở Đồng Nai – vùng đất này với tôi thân thương quá đỗi nhưng đôi lúc chính bản thân cũng hiếm khi tìm hiểu về lịch sử của nơi này. Đôi khi chúng ta thường không mấy hứng thú với những nơi mang nơi mang đậm màu sắc ‘hoài cổ’ như những di tích lịch sử mà giới trẻ vẫn hay cho là khô khan. Thế nhưng, đôi lần vác ba lô chỉ với vài chai nước khoáng, ngồi xe buýt suốt chặng đường hay cuộc bộ dọc con đường đầy đất đỏ, đặt đôi chân nhỏ bé của mình đến những nơi như vậy tôi mới thật sự hiểu được bản thân mình còn thiếu rất nhiều về một quá khứ hào hùng của dân tộc, còn chưa học được thế nào là lịch sử ?

Một lần, tình cờ đọc được bài báo viết về ông Nguyễn Văn Thông, nguyên bí thư Tỉnh ủy Biên Hòa cùng những hoài niệm về nhà lao Tân Hiệp, tôi bỗng bất ngờ vì tại sao nơi ấy gần mình đến thế mà tôi chưa một lần ghé thăm. Di tích lịch sử “Nơi diễn ra cuộc nổi dậy nhà lao Tân Hiệp” nằm ngay trên đường Nguyễn Ái Quốc, phường Tân Tiến, thành phố Biên Hòa đông đúc, nhộn nhịp. Trái với không khí ở bên ngoài cánh cửa sắt nhỏ ồn ào tiếng xe cộ, tấp nập người qua kẻ lại, bên trong di tích là một hình ảnh vắng lặng đến bất ngờ. Năm 1994, nơi diễn ra cuộc nổi dậy phá nhà lao Tân Hiệp ngày 2-12-1956 đã được Bộ Văn hóa thông tin công nhận là di tích lịch sử cấp quốc gia. Vì thế, trong trí tưởng tượng của tôi, đây phải là một nơi thật đẹp, thật oai nghiêm như những bảo tàng lịch sử tôi đã từng được đến tham quan. Không giống như tưởng tượng, trước mắt tôi là một không gian nhỏ, chỉ cần dạo quanh chừng năm hay bảy phút là gần như đã hết. Tôi dò lại chút tài liệu hôm trước đã đọc trên mạng: “Toàn bộ khu vực nhà tù nằm trên một khu đất cát hình chữ nhật, địa hình ẩm thấp, có tổng diện tích là 36.000m²”. Thật sự có chút bối rối và nuối tiếc, dường như tôi vẫn hy vọng được nhìn thấy nhiều hơn về một di tích oai hùng của một chặng đường lịch sử của dân tộc. Nổi bật giữa không gian của di tích là một đài tưởng niệm lớn với phía bên phía dưới khắc họa một bức tranh về những chiến sĩ dũng cảm của dân tộc. Và đặc biệt phía trên như một ngôi sao được cách điệu lớn tựa như tấm lòng của những con người đã ngã xuống nơi đây.

Nếu ai đã từng tìm hiểu về cuộc nổi dậy tại đây, chắc hẳn không thể nào quên được những con người làm nên lịch sử ấy. Nhà lao Tân Hiệp - một trong 6 nhà tù lớn nhất của Mỹ-ngụy ở miền Nam kiên cố, vững chãi, với tầng tầng lớp lớp canh phòng nghiêm ngặt của giặc nhưng dường như sắt thép đó vẫn chưa mạnh mẽ bằng trái tim quả cảm của người chiến sĩ. Lúc 17 giờ 45 phút ngày 2-

12-1956, cuộc nổi phá nhà tù Tân Hiệp bắt đầu. Sau khi tiếng keng của tên lính gác báo cho tù vào trại cũng là hiệu lệnh, 4 đội xung kích với khoảng 120 đồng chí đồng loạt xung phong đánh chiếm các mục tiêu. Khoảng 70 người nhằm kho súng phía trước trại ào tới. Tất cả đều tay không, xông vào đánh giáp lá cà với một trung đội địch, thu 50 khẩu súng, rồi bắn kiềm chế lô cốt số 1 và số 2 để cho các chiến sĩ tù chính trị thoát ra ngoài. Số người chạy ra ngoài công như làn sóng lớn, xô đổ cả công sắt vốn được làm rất chắc chắn. Sục sôi tiếng hô xung phong, tiếng bước chân rầm rập vượt qua công sắt, rồi băng qua Quốc lộ 1, vượt rạch Đồng Tràm tỏa về các hướng tìm cơ sở cách mạng và chiến khu. Một kế hoạch hết sức táo bạo nhưng không hề liều lĩnh. Trong cuộc vượt ngục này địch đã bắn chết 22 đồng chí và bắn bị thương 6 đồng chí khác. Chúng ta thu được 53 súng, có 2 trung liên, đã giải thoát 462 tù nhân chính trị. Những con số đầy ấn tượng mà biết bao chiến sĩ đã lấy máu mình để đổi lấy. Và trong cuộc nổi dậy ấy, hình ảnh bao con người vẫn không bị bánh xe thời gian làm lu mờ. Tôi thầm cảm phục nhà báo Dương Tử Giang bị thương nặng nhưng vẫn cố gắng lết đến bờ suối Đồng Tràm và hy sinh tại đây. Ngay trong khoảnh khắc ấy bàn tay anh vẫn còn ôm chặt chiếc đàn ghi-ta, người bạn thân thiết và là vũ khí chiến đấu của anh suốt những năm tháng bị giam cầm trong ngục tù. Không riêng gì nhà báo Dương Tử Giang, nơi đây ghi dấu biết bao trái tim, biết bao ý chí diệt quân thù, yêu tổ quốc. Bước chân đến nơi đây, tôi như được sống lại những khoảnh khắc mà cuốn truyện tranh hay mạng internet khó lòng mai lại được. Phía sau đài tưởng niệm còn là danh sách các đồng chí hy sinh trong cuộc nổi dậy lịch sử ấy. Hai mươi hai con người được lưu tên, hai mươi hai số phận, cuộc đời khác nhau nhưng họ cùng khắc tên mình nơi đây cùng chung một tấm lòng với non sông tổ quốc. Chính vì đến nơi đây, tìm hiểu về cuộc chiến, tôi mới thực sự hiểu được những giá trị phía sau cuộc sống mà hiện tại vẫn hay bỏ quên. Sau những chiến tích vĩ đại là bài học giá trị về một cuộc đấu tranh hào hùng, bao con người ngã xuống vì dân tộc, vì đất nước. Khoảng không gian nhỏ của di tích nhà lao Tân Hiệp là cả một khoảng trời rộng lớn cho biết bao linh hồn một lòng vì tổ quốc. Họ vốn dĩ chỉ là những con người nhỏ bé, hiền lành, chăm chỉ làm lụng nhưng khi đã cầm gậy đấu tranh thì họ bỗng hóa anh hùng trong sự nghiệp giành lại độc lập, tự do cho Việt Nam. Thật không hề quá khi nói cuộc vượt ngục Tân Hiệp là cuộc giải thoát kỳ diệu của những người tù Cộng sản kiên trung bất khuất, mưu trí, sáng tạo, anh dũng tuyệt vời để trở về với đồng đội và nhân dân tiếp tục hoạt động cách mạng cho đến ngày Toàn thắng.

Tuy vậy, dường như di tích này đang dần bị lãng quên và bị phai mờ đi giá trị thực của nơi đây. Ngày ngày bao nhiêu con người đi ngang qua con đường này nhưng mấy ai đã ghé qua đây hay thậm chí biết đến sự hiện diện của một di tích đã được xếp hạng cấp quốc gia. Bên ngoài, quanh khu di tích là những bãi rác được vớt một cách vô ý thức. Thật đáng buồn cho những con người không những không làm sáng lên được những vẻ đẹp của lịch sử mà chỉ góp phần làm lu mờ và xấu đi hình ảnh của di tích và chính những người ở nơi đây. Chẳng những thế, di tích nhà lao Tân Hiệp dường như không được thực sự quan tâm. Không gian nhỏ hẹp, không có bóng người chăm sóc, nơi đây đang càng ngày càng thu nhỏ mình vào sự lãng quên của bao con người, quên cả một quá khứ quyết liệt, oai hùng, náo động cả vùng đất. Giờ đây chỉ còn tiếng xe cộ ồn ào, tiếng người huyên náo chẳng còn chú ý đến nơi đây. Chính vì vậy, để nơi đây thực sự có ý nghĩa đối với nhiều thế hệ hiện nay, di tích cần được quan tâm, chú ý hơn. Trong một lá thư góp ý về việc trùng tu tôn tạo di tích lịch sử nhà lao Tân Hiệp, Anh hùng Lực lượng Vũ trang Nhân dân Nguyễn Trọng Tâm, nguyên bí thư Đảng ủy nhà lao Tân Hiệp, viết: "Di tích lịch sử nhà lao Tân Hiệp quá nhỏ bé, chật hẹp, chưa tiêu biểu được lịch sử đấu tranh ác liệt đối với kẻ thù và chưa tiêu biểu được giá trị lịch sử này như đồng chí Lê Duẩn (nguyên Tổng Bí thư Đảng Cộng sản VN) khi báo cáo với Bác Hồ và Bộ Chính trị: "Cuộc phá nhà lao Tân Hiệp là tiếng sấm bạo lực cách mạng đầu tiên ở miền Nam, minh chứng cho bản dự thảo đường cách mạng miền Nam". Thật vậy, một diện tích nhỏ như vậy chưa đủ thể hiện hết được những gì những trang lịch sử đã ghi lại. Vì vậy các cơ quan chức năng có thẩm quyền cần quan tâm để có chính sách tu bổ công trình này. Ngoài ra, các thi tìm hiểu về khu di tích cũng góp phần cho ta hiểu hơn về nơi đây. Đối với học sinh, những tiết học ngoại khóa ở những nơi như di tích nhà lao Tân Hiệp cũng là

một cách để học sinh tiếp cận với lịch sử một cách dễ dàng, sinh động và thiết thực hơn. Đặc biệt, ý thức của mỗi người mới thực sự là yếu tố quan trọng nhất để giữ gìn và phát huy những giá trị của “nơi nổi dậy nhà lao Tam Hiệp” nói chung và cả những công trình khác nói chung. Hành động bảo vệ môi trường khu di tích hay đóng góp vào quỹ tu sửa công trình tuy nhỏ nhưng ý nghĩa vô cùng khi nó được thực hiện.

Đến tham quan nơi nổi dậy của nhà lao Tân Hiệp xưa kia đã để lại cho tôi nhiều cảm xúc đặc biệt. Đây chắc hẳn là bài học thú vị từ những trải nghiệm thật sự không được mài dũa. Hình ảnh một di tích nhỏ bé nhưng chưa đưng bao dấu ấn mạnh mẽ của lịch sử trong thời kì chống lại đế quốc Mỹ để giành độc lập cho dân tộc. Một minh chứng hùng hồn cho quá trình giữ nước của dân tộc ta.

NHỮNG ĐỊA DANH KHÁC

1/ Quảng trường Sông Phố

2/ Đãi kỉ niệm

3/ Khu du lịch Bửu Long

4/ Đài kỉ niệm ở La Ngà, Đình Quán

